

welkom, omgekeerd zal een technicus verschillende mededeelingen over inrichting enz. kunnen missen.

De ventilatie, de katathermometrie, de klimaatsinvloeden, voeding, drinkwatervoorziening, en verlichting zijn met voorliefde behandeld; aan de beteekenis van het autonome zenuwstelsel, de leer der vitamines is voldoende aandacht besteed.

De lectuur zal den medisch-hygiënischen lezer doen bemerken dat er op het gebied van de scheepshygiëne nog heel wat te bestudeeren en te vragen valt, dat er bij het maken van voorschriften, voor de practijk bruikbaar, verschillende zaken nog eens opnieuw en zorgvuldig moeten worden bekeken, dat de toepassing van de gebruikelijke voorschriften lang niet altijd klopt met het hygiënische inzicht. De statistische bewerking van de bij de reederijen verzamelde gegevens kan nog veel nut opleveren.

Behalve enkele minder duidelijke passages, bijv. bldz. 231: „terwijl de polscurve gelijk met die der stofwisseling stijgt, schiet de lijn die de lichaamstemperatuur (rectaal) aangeeft, omhoog, hetgeen daaraan is toe te schrijven dat het effect van de afnemende remming der celwerking zich bij het effect der assimilatieverhoging voegt” (in de toelichting over het ontstaan der hitteberoerte), en een lapsus, op bldz. 236, waar het statisch orgaan in het middenoor is verzeild geraakt, is het boek vlot geschreven, en zal het ook voor niet-medici vele zaken blijken te bevatten, waard om nader bij stil te staan.

UTERMÖHLEN.

A. PILCZ, *Ueber Hypnotismus, okkulte Phänomene, Traumleben usw. Sieben Vorträge für gebildete Laien*. FR. DEUTICKE, Wien, 1926. Prijs 3 mark.

Dit boekje bevat een zevental hoofdstukken, weergevend even vele populaire voordrachten, of beter: keuvelarijen, over hypnotisme, massasuggestie, telepathie, dromen, herinneringsstoornissen, psychiatrie en muziek, psychische vergiften. Alleen de eerste drie hebben eenigszins betrekking op wat de titel vermeldt als „occulte verschijnselen”. De overige vallen dus onder het usw. De behandeling der onderwerpen is zéér vrij; van een stelselmatige indeeling is geen sprake, bovendien is zij zéér laag bij den grond; men vindt tal van afgezaagde argumenten, voorbeelden en historische of pseudo-historische feiten, doch geen enkel nieuw inzicht, of oorspronkelijke beschouwing. En wat de schrijver occulte verschijnselen noemt en weerlegt, zal een heusch occultist versmaden als het marktgewoel in den voorhof. Wie dus, wat in dezen tijd meer nog dan vroeger voorkomt, met twijfel in zijn ziel rondloopt over de moeilijke vraagstukken van het wezenlijke occulte en der ware mystiek, zal in PILCZ's boekje niets vinden dat hem helpen kan om tot een evenwichtig inzicht te geraken. Maar toch kan het velen over vele oppervlakkige moeilijkheden heen brengen, en nuchtere verklaringen, eenvoudige oplossingen verschaffen voor een aantal elementaire psychische raadselachtigheden. Als zoodanig kan het een nuttig strijdmiddel zijn in den hopeloozen kamp tegen onverstand ook op z.g. occult gebied, spiritisme enz..

G. VAN RIJNBEEK.